

ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ- ΚΥΠΡΟΣ **«Ο ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΠΥΡΓΟΣ» ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΤΙΚΟ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟ ΓΙΩΡΓΟ ΦΡΑΓΚΟ

Το εφηβικό μυθιστόρημα της Έλλης Παιονίδου «Πράσινος Πύργος» έχει πολλές αρετές. Οι αρετές αυτές θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν σε δυο βασικές υποδιαιρέσεις: α) Τις αρετές που εκπηγάζουν από την αισθητική αρτιότητα του έργου και β) τις αρετές που εκπορεύονται από τα μηνύματα και τις αξίες που διαπνέουν το περιεχόμενο του.

Η αισθητική αρτιότητα του μυθιστορήματος «Πράσινος Πύργος» συνίσταται: α) Στην πολυεπίπεδη και πολυσύνθετη πλοκή του έργου. β) Στη λιτότητα και την οικονομία του λόγου του. γ) Στην αφηγηματική ροή και δεινότητα του λόγου και δ) Στην αυθεντικότητα και το ρεαλιστικό υπόβαθρο των κύριων χαρακτήρων του έργου.

Όσον αφορά τα μηνύματα και τις αξίες που διαπνέουν το περιεχόμενο του έργου, θεωρώ ότι θα μπορούσαν να ταξινομηθούν ως ακολούθως: α) Μηνύματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης. β) Μηνύματα συλλογικής εγρήγορσης. γ) Μηνύματα ηθογραφικού χαρακτήρα. δ) Φυσιολατρικά και οικολογικά μηνύματα. ε) Μηνύματα αγάπης για την παράδοση του τόπου. στ) Μηνύματα λυρισμού, ρομαντισμού και νοσταλγίας .

Πρώτα, ας μιλήσουμε για την αισθητική αρτιότητα του έργου. Η πολυεπίπεδη και πολυσύνθετη πλοκή του μύθου του βιβλίου αποτελεί αδιαμφισβήτητο τεκμήριο αισθητικής ωρίμανσης της ίδιας της συγγραφέως. Εχω την εντύπωση ότι, τουλάχιστον στα κυπριακά χρονικά, πρώτη φορά απαντώνται, σε νεανικό μυθιστόρημα, η ερωτική αφηγηματική γραμμή, η αστυνομική αφηγηματική γραμμή και η κοινωνική αφηγηματική γραμμή τόσο αρμονικά διαπλεκόμενες και τόσο λειτουργικά αλληλοϋποστηριζόμενες. Η ερωτική γραμμή του έργου χαρακτηρίζεται από ρομαντισμό, αγνότητα και αφοσίωση. Η αστυνομική γραμμή από ευρηματικότητα, φαντασία και συγγραφικά τρυκ που κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη μέχρι τέλους. Όσον αφορά την κοινωνική γραμμή, αυτή χαρακτηρίζεται από συμμετρία, σωστή αρχιτεκτονική δόμηση και φυσιολογική ροή.

Η λιτότητα και η οικονομία του λόγου στο μυθιστόρημα «Πράσινος Πύργος» είναι παραδειγματικές. Στο όλο έργο δεν υπάρχει η παραμικρή χασμωδία ή χαλάρωση. Η συγγραφέας δεν αναλώνεται σε μακρόσυρτες και κουραστικές περιγραφές. Απουσιάζουν οι πληθωρικοί, ακαδημαϊκής ή φιλοσοφικής υφής, διάλογοι. Αντιθέτως, η Έλλη Παιονίδου διατυπώνει λόγο λιτό, συμπυκνωμένο και καίριο ενισχύοντας έτσι στον μέγιστο δυνατό βαθμό την προσβασιμότητα του αναγνωστικού κοινού στα μηνύματα που θέλει να εκπέμψει και στις αρχές και τις αξίες που επιδιώκει να εμφυσήσει.

Το τέταρτο αλλά το πλέον σημαντικό κεφάλαιο σε ό,τι αφορά την αισθητική αρτιότητα του έργου, στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ, είναι αυτό της αυθεντικότητας και του ρεαλιστικού υποβάθρου των κύριων χαρακτήρων του μυθιστορήματος. Θα έλεγα ότι τόσο οι θετικοί όσο και οι αρνητικοί χαρακτήρες του βιβλίου, κυρίως αυτοί, είναι αρκούτσως

πειστικοί. Όλοι οι ήρωες του βιβλίου είναι βγαλμένοι μέσα από τη ζωή· μέσα από την κυπριακή ζωή: ο καλοκάγαθος, αγνός, συνεπής, μεθοδικός μπάρμπα Θωμάς, ο γενναίος, ιδεολόγος, αλτρουιστής και φιλότιμος έφηβος Στάθης, ο μαχητικός, ευαίσθητος, διεκδικητικός και γεμάτος θέληση για αγώνα δημοσιογράφος Ανδρέας Θαλασσινός. Το ίδιο πειστικός είναι και ο αρνητικός χαρακτήρας του Υπουργού Κ., κυνικός, τυχοδιώκτης, χωρίς ηθικούς φραγμούς και αναστολές όσον αφορά το συμφέρον του.

Καιρός όμως να περάσουμε στη δεύτερη υποδιαίρεση των αρετών του βιβλίου «Πράσινος Πύργος», αυτήν που αναφέρεται στα μηνύματα και τις αξίες που διαπνέουν το περιεχόμενο του. Τα μηνύματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης είναι διάχυτα παντού και διαδραματίζουν ρόλο κυρίαρχο και πρωτεύοντα. Ο λόγος της Έλλης Παιονίδου, παρά τη λιτότητα και την απλότητα του, έχει έντονα βαθύ κοινωνικό υπόβαθρο. Ως εκ τούτου, γίνεται ιδιαίτερα καυστικός, δηκτικός, κριτικός και αξιολογικός λόγος. Τα διδάγματα εξάγονται τόσο απλά, τόσο αυθόρμητα και τόσο άμεσα που δεν αφήνεται περιθώριο παρερμηνείας ή απόδοσης τους σε άγαρμπο διδακτισμό.

Στο βιβλίο σκιαγραφείται, μ' ένα άκρως γλαφυρό και παραστατικό τρόπο, η σύγχρονη Κύπρος της διαπλοκής, της ιδιοτέλειας, του υπολογισμού, των μικροσυμφερόντων και του τυχοδιωκτισμού. Το ατομικό κέρδος τίθεται σε σκληρή αντιπαραβολή με το το όφελος της κοινωνίας

Το ίδιο έντονα με τα μηνύματα της κοινωνικής ευαισθητοποίησης δίδουν το παρών τους στο βιβλίο και τα μηνύματα της συλλογικής εγρήγορσης. Οι ήρωες του «Πράσινου Πύργου» δεν είναι μοναχικοί καβαλάρηδες χολιγουντιανών προδιαγραφών. Μέσα από το μύθο εκθειάζεται και αναδεικνύεται η συλλογική προσπάθεια των ανθρώπων, το ομαδικό πνεύμα.

Στο βιβλίο της Έλλης Παιονίδου παρουσιάζεται η σήψη και η διαφθορά της κοινωνίας, αλλά χωρίς καταγγελτικούς υψηλούς τόνους, χωρίς ρητορείες και απωθητικούς διδακτισμούς. Με απλότητα, λιτότητα, αμεσότητα και πυκνότητα λόγου, χωρίς πλεονασμούς κοσμητικών επιθέτων, ψέγονται τα κακώς έχοντα, και σκιαγραφούνται ρεαλιστικές καταστάσεις.

Εδώ θα ήθελα να επισημάνω και μια γεύση από μαγικό ρεαλισμό, όταν ο μπάρμπα Θωμάς συνομιλεί με τα δέντρα, τα φυτά και τα λουλούδια του, η όταν η συγγραφέας μας μιλάει για την ιστορία της αγάπης, που αποτελεί και το κύριο υπόστρωμα ολόκληρου του βιβλίου - την κλασική ιστορία αγάπης, πίστης και αφοσίωσης που ζούν αιώνια, της Γαλλίδας αριστοκράτισσας Μονίκ και του Κύπριου κηπουρού Θωμά.

Τέλος διάχυτα στο βιβλίο είναι τα φυσιολατρικά και οικολογικά μηνύματα, καθώς και τα μηνύματα αγάπης για την παράδοση του τόπου. Στον «Πράσινο Πύργο» κυριαρχεί μια νοσταλγική νότα για το παρελθόν, την αυθεντικότητα, την παράδοση, την απλότητα, τις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων που ακόμη δεν είχαν αλλοτριωθεί από τους ρυθμούς και τις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας. Αυτή η θαλπωρή, αυτός ο γεμάτος αγάπη νόστος για τις μέρες του χθες, αναβλύζει μέσα από τις μνήμες όλων των κεντρικών ηρώων του μυθιστορήματος και κυρίως μέσα από την αφήγηση του δημοσιογράφου Ανδρέα Θαλασσινού.

Μηνύματα λυρισμού, ρομαντισμού και νοσταλγίας για την εποχή που τα συναισθήματα είχαν μεγαλύτερη αξία στη ζωή

3.

μας. Μέσα από αυτά τα μηνύματα οι αναγνώστες διεγείρονται και αφυπνούνται και έτσι διασφαλίζεται άρτια η συμπίεση αναγνώστη και ήρωα αφηγητή - συγγραφέα, που είναι ό,τι καλύτερο για ένα λογοτεχνικό δημιούργημα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΕΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟ ΓΕΝΑΡΗ ΤΟΥ 2005